

ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG DẠY HỌC CÁC MÔN KHOA HỌC MÁC - LÊNIN

○ ThS. PHẠM THỊ HỒNG HOA*

Công nghệ thông tin (CNTT) được xem là công cụ đắc lực hỗ trợ đổi mới phương pháp giảng dạy, học tập và quản lí, góp phần nâng cao hiệu quả và chất lượng giáo dục.

Cũng như các môn khoa học khác, việc ứng dụng CNTT trong giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin góp phần mang lại hiệu quả nhất định. Đó là sự tiết kiệm thời gian cho cả người dạy lẫn người học từ truy cập tài liệu, biên soạn và chuẩn bị bài cho đến giảng bài, kiểm tra đánh giá chất lượng dạy học. Ứng dụng các phần mềm CNTT trong giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin sẽ giảm bớt cường độ làm việc, bảo vệ và ổn định sức khỏe cho GV trong việc nghiên cứu tài liệu, chuẩn bị bài giảng trong quá trình chuyển tải tri thức đến với SV. Mặt khác, ứng dụng CNTT sẽ làm tăng điều kiện trực quan cho SV. Với những nội dung không cần thuyết giảng, giảng viên (GV) có thể kết hợp linh hoạt các thao tác hoạt động khác nhau cùng với sự hỗ trợ của các phần mềm CNTT (xem các videoclip, mô hình, sơ đồ, bảng biểu, tranh ảnh...) cho SV tự quan sát, đọc, trao đổi ý kiến để hiểu và mở rộng kiến thức, kĩ năng. Việc ứng dụng CNTT kết hợp với sử dụng các sơ đồ nội dung khi giới thiệu đề cương dạy học các học phần, chương, bài và khi hệ thống hóa kiến thức sẽ mang lại khả năng tư duy logic cho SV. Từ đó, các khái niệm sẽ được trình bày chính xác, đầy đủ, tiết kiệm thời gian nếu được biên soạn kĩ và được trình chiếu với sự hỗ trợ của phần mềm Powerpoint.

Tuy nhiên, dạy học các môn khoa học Mác - Lênin khác với dạy học các môn học khác ở chỗ nó không đơn thuần chỉ là việc giảng dạy kiến thức, kĩ năng cần thiết mà còn dạy cách tiếp cận các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, dạy năng lực cảm thụ và năng lực ngôn ngữ hình ảnh, hình tượng, các tầng ý nghĩa (đặc biệt đối với học phần triết học, tư tưởng Hồ Chí Minh). Hoạt động này phải được tiến hành bằng các

phương pháp, phương tiện dạy học khác nhau một cách linh hoạt phù hợp. Nếu ứng dụng CNTT không có sự chọn lọc cho đúng tính chất, nội dung, cách thức thì hiệu quả của việc giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin sẽ không đạt đến mong muốn. Ngoài ra, dạy học các môn khoa học Mác - Lênin là dạy cảm thụ bằng cách phối hợp các thao tác giảng - ghi bảng - nhấn mạnh để khắc sâu các khái niệm, các điểm tựa nội dung. Do vậy, sự phối giữa giảng và ghi bảng của GV sẽ có ưu điểm lớn hơn nhiều so với chỉ sử dụng các phần mềm CNTT.

Hiện nay, trong dạy học các môn khoa học Mác - Lênin nhiều GV ngại ứng dụng CNTT trong dạy học hoặc chỉ sử dụng một cách bất đắc dĩ với nội dung đơn giản trình chiếu trên máy chiếu đa năng. Mặt khác, không ít GV đã lạm dụng phần mềm Powerpoint trong giảng dạy, tạo ra cho SV sự phân tán các giác quan giữa nghe, nhìn, quan sát các con chữ, theo dõi các hiệu ứng. Vì vậy, họ không những không chuyển tải trọn vẹn những kiến thức cần truyền đạt mà còn tạo thêm sự khô khan vốn có của môn học.

Với hệ thống trang thiết bị được đầu tư hiện đại, GV các trường cao đẳng và đại học trong cả nước nói chung và GV giảng dạy các bộ môn khoa học Mác - Lênin đang từng bước tiếp cận sử dụng khai thác máy tính cá nhân và truy cập Internet như một môi trường, một phương tiện để lưu trữ, khai thác các giáo trình, tài liệu dạy học, tài liệu tham khảo. Nhiều GV đã đầu tư thiết kế bài giảng điện tử, đề cương chi tiết của mình chi tiết, cụ thể có tham khảo ý kiến của các đồng nghiệp trên phần mềm powerpoint. Đây là phần mềm đơn giản, dễ thiết kế, trình chiếu và có tác dụng tích cực, rõ nét. Khi giới thiệu, trình giảng và khái quát nội dung dạy - học, mỗi slide được coi là một bộ phận cũng là một hệ thống con trong hệ thống các nội dung mà bài học cần thể

* Trường Đại học Sao Đỏ

hiện. Hệ thống các slide trong một bài giảng luôn có sự liên kết theo sơ đồ «cây» và nó khái quát được cây kiến thức của mỗi học phần, chương, bài mà GV cần đạt đến. Để ứng dụng CNTT trong dạy - học các môn khoa học Mác - Lênin có hiệu quả cao, theo chúng tôi, mỗi GV cần hiểu và nên thực hiện tốt các nội dung sau:

1) *Khoa học Mác - Lênin là môn học gồm nhiều học phần (triết học, kinh tế chính trị, chủ nghĩa xã hội khoa học). Trong các phân môn này, không phải phân môn nào và không phải phần nào của phân môn cũng đều có thể sử dụng CNTT để dạy học được. Muốn sử dụng CNTT thì phải chọn các nội dung, các vấn đề phù hợp. Chẳng hạn, trong các phân môn trên thì phân môn chủ nghĩa xã hội khoa học là có khả năng sử dụng CNTT nhiều hơn cả. Tuy nhiên, trong đó cũng chỉ nên sử dụng trong từng chương, từng phần cụ thể.*

2) *Khi dạy các môn khoa học Mác - Lênin, chỉ nên sử dụng CNTT khi cần thiết và sử dụng với tỉ lệ hợp lí so với các dạng hoạt động và các phương tiện dạy học khác (như thuyết minh, đàm thoại, phát vấn, hoạt động nhóm, học tập theo chuyên đề và các phương tiện máy chiếu, tivi - video, tranh ảnh, văn bản).*

3) *Nên kết hợp sử dụng CNTT với sử dụng các mô hình, đồ thị (đặc biệt là đối môn Kinh tế chính trị Mác - Lênin) để tăng khả năng khái quát hóa, hệ thống kiến thức.*

4) *Khi sử dụng phần mềm Powerpoint, phải thận trọng, cân nhắc để lựa chọn hiệu ứng phù hợp về màu sắc, kiểu chữ, cách chạy chữ, thiết kế màn hình... không làm cho SV thiếu sự tập trung tư tưởng, sự chú ý khi thực hiện các nhiệm vụ học tập. Ngoài ra, sự liên kết giữa các slide càng phải được GV chú ý ngay từ khâu thiết kế đến trình chiếu, sao cho tính tăng bậc, tính hệ thống của nội dung bài dạy được đảm bảo.*

5) *Để ứng dụng CNTT trong giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin đạt hiệu quả còn đòi hỏi mỗi GV phải có ý thức, nhiệt huyết, sáng tạo và kiên trì ứng dụng CNTT trong triển khai dạy học bộ môn. Hơn nữa mỗi GV phải biết truyền cho SV nhiệt huyết đó, ứng tổ chức cho SV cách ứng dụng CNTT trong quá trình học tập. GV sẽ giúp cho SV những tri thức và kĩ năng về CNTT, có phương pháp học trong điều kiện mới. Muốn thế mỗi GV phải có những kiến thức, kĩ năng về CNTT cơ bản về tin học, có kĩ năng sử dụng máy tính và một số thiết bị CNTT*

thông dụng nhất, có kĩ năng sử dụng các phần mềm quan trọng trong soạn thảo văn bản, phần mềm Pwerpoin, bảng tính điện tử, phần mềm quản lí công việc...

Ứng dụng CNTT là một yếu tố tích cực trong đổi mới phương pháp dạy học, là một định hướng đúng đắn và rất cần thiết. Với các tính chất riêng của mình, mỗi môn học đều chấp nhận sự hiện diện, sự hỗ trợ của CNTT ở mỗi mức độ khác nhau. Với đặc thù môn học khoa học Mác - Lênin vẫn cần sự hỗ trợ của CNTT kết hợp với các công cụ truyền thống để SV có thể tiếp thu, lĩnh hội tri thức lí luận có hiệu quả. Phối hợp CNTT với việc diễn đạt của người thầy để tăng cường sự đối thoại của SV, nắm bắt được hiểu biết của các em thông qua các nội dung được minh họa, tăng khả năng phát huy tính tích cực của SV. Nêu cao ý thức độc lập và sáng tạo cho người học. Việc ứng dụng CNTT trong dạy học các môn khoa học Mác - Lênin bao giờ cũng có tính hai mặt là mặt tích cực và mặt hạn chế. Vấn đề đặt ra là mỗi GV giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin phải sáng suốt lựa chọn những nội dung, lựa chọn các phần mềm CNTT phù hợp để hỗ trợ, giúp cho quá trình giảng dạy của mình đạt kết quả mong muốn, với mục tiêu là SV không chỉ nắm kiến thức mà còn là bồi dưỡng năng cao năng lực nhận biết và biết hướng đến các giá trị đích thực của các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước.

Tuy nhiên, bất kì sự đổi mới nào cũng phải dựa trên nền tảng các phương tiện dạy học truyền thống. Cho dù chương trình có được xây dựng một cách công phu và linh hoạt đến đâu chăng nữa, cho dù phương tiện tương tác có thông minh, đa dạng đến đâu thì vai trò tổ chức quá trình nhận thức của người thầy vẫn giữ một vai trò cực kì quan trọng trong việc hướng dẫn các hoạt động nhận thức của người học. □

Tài liệu tham khảo

1. Tô Huy Giáp. *Phương tiện dạy học*. NXB Giáo dục, H. 1997.
2. Đặng Thành Hưng. *Lí luận dạy học hiện đại - Biện pháp và kĩ thuật*. NXB Đại học quốc gia. H. 2002.
3. Nguyễn Kỳ. *Thiết kế bài học theo phương pháp tích cực*. Trường Cán bộ quản lí giáo dục và đào tạo, Hà Nội 1994.